

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 18

Fylke: *Olde og Romsdal*

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: *Furnadal*Emne: *julefeste og julekalen*Bygdelag: *Ranes Soya*Oppskr. av: *Fargen Olaf Poyge*Gard: *soya*(adresse): *Furnadal*

G.nr. 28 Br.nr. 5

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. *Ja, opp selva tror det ikke er barn.
For tror jeg det var julefeste barn tror det var barn.*
2. *Jeg tror julefeste kom i sprøtt bruk, hvor det
var barn, sist i 1880-årene, eller midt i 1880-årene.*
3. *Julefesten for skolebarna kom i
bruk først på 90-årene, i skolehusene,
hvor det var egne skolehus eller på gårdene,
hvor skolen holdtes i like rum.*
4. *Kjennes ikke her.*
5. *Nei.*
6. *Julebreed tror jeg opprindelig var så
høit, at en voksen kunde nå å fange lysene.*
7. *Opprindelig var nok julebreed pyntet med
hjemmelaget pynt av tilklippet, kolørte
papir eller sølvpapir altså stikk, som man
tilfeldigvis hadde. Deril papirkarner
hvor det blev laget litt gullrime til barna.
Og så hang man på breed, kalle og bjerringe.*

21
som man sa. Disse var av jodelikende
pyntet med røde farger, og lodes fra
bakerne. Det var "mennesker", fugler,
bukker etc.

6. Lys mangle det jo var på trods, om
ikke andel, så noen små hjemme støpte
fatlyds eller dette fatlyds.

I senere år blev det jo bare kjøpt
julefatpynt av mange forskjellige slags og
så bare kjøpte lys, gjerne i flere kolour.

8. Most av vaksne.

9. Til å begynne med stod juletreet,
i en dertil laget fat, stode fitt på julefat.

Nu er det nok like så meget brukelig
å ha et lite tre stående på et bord.

10. Først og fremst om julekvelden; man
siden blev det nok hendt også i rommelige
f. eks. når det kom kammerater av barn
på besøk. Til lysene var medbrakt.

11. Barn og voksne går i ring rundt juletreet
og synger julesalmer og sange.

12. Skiest forskjellige. Most blev det vel
demanded og kastet ut mellom nyttår
og trekkendagen eller skots eller trekkendagen.

13. Det brødes ikke noe selt uttryk
som hørte eller plyndre. Den heite julefred
d. v. s. for av pynten og gjemmer dem.

414614. For fandses ikke gram i bygdene, og da

bruktis bare før til julen.

I de sidste 30 år (1840) er det vel det
til så meget plevedt gran, at man
bruktis bare gran til julen.

15) Lige "surogale" for julen kjendes ikke
her, da det jo er nok en bartre.

16) Kjennes ikke her.

Julekalender

1) Ingen kender man her om kalen på gulvet
julekalender. og 2. 3 og 4 går derfor ut.

Noen sikker tradisjon om julekalender
finnes vistnok heller ikke.

Alle tilhører man her, at det har vært
brukt kalen på gulvet julekalender.

Det er jo tradisjon om, at man man
juledagsmorgen sopt under bordet, så
skulle det spå et godt nytt år, hvis
man fant et korn (hvem skulle bli
moder). Fant man et byggkorn så blev
vel bare bygg moder. Disse korn
kaller man julekalender?

Først kan så det vel være julekalender
lange opp julekalender og smitt på
det og julekalender. En effekt er
sikkert vel, hvor de sel, og sover i kalen.

Jeg har sel kalen på gulvet kalen
kaldt vintedage, for varmen sløyd,
(det blev varmen til fottene).

4146

NORSK ETHNOLOGISK GRANSKING

Olaf Løkke
Larudal

Lurnadal 18de juni 1953

1

Norsk Etnologisk Gransking
Bygging.

Min mor på spørrelisten ^{nr 18} om juletraet blev
vist nok så uforsvarelig. Jeg vil forsøke å komplettere
den litt.

Min mors foreldre var fra Lurnadal. De flyttet
til Trondheim ved Kristiansund ^{st.} da mor var 2-3 år
gammel. Berlefam bykjøp seg et usyret stykke jord
under gården Flatsel og sydde og bygde seg heim der.

Min mor husmand og møbelsnekker. Aktivitet vesentlig
på bestilling, og kom i god kontakt med mange av
bygjekarrene. ^{L. K. v. 11.} Den fikk mange barn, mor var den
eldste. Mor fortalte at hennes foreldre ordnet opp med
juletraet. Jeg vil tro det var omkring 1870 i allfall
når det er. Hennes foreldre hadde vist juletraet
i byen, da den hadde mange forbindelser der, b.l.a.
presten Sobakk, konsul Knutzen, kjøpmann Hertofsen
o.s.v. Minn lærer Bünge kom hjem til Berlefam
en jule og fikk se juletraet. Han blev rent begeistret
for dette nye, som han ikke hadde sett før, og han
bad om at hans 2 småpiker måtte få komme til
en dag å se. Trakt. Læreren hadde så å si, i den
andre enden av skolekorpset.

Jeg har en bror. Han född i 1884 jeg i 1882.
Jeg husker all da vi var ganske små antagelig
omkring 1887 da leged far og mor til juletraet
til oss. Det var en liten firer, eller klype til gull-
lunder av farget papir. Leget små kurver av papir
4146 NORSK ETNOLOGISK GRANSKING 4146 (8069)

hvorn blev lygt rosiner drops o.c. og de blev hangt
 på træet frugt og smabrod. For hvidt risler i
 Ke-sund faldt vi rød-dekorerte kaller og hjerringen
 og jødekakke, ^{og røde små brø} og disse blev hangt på træet.

Men almindelig var juletræet hangt fra ikke
 her, endnu. Den første juletræfest for vår
 skole, blev jeg holdt i 1894 eller 95.

Helt almindelig blev jeg ikke juletræfest i
 skolen blev for 1898-1900. Det var nu kommet for
 i handelen kuler og annen pynt for juletræet. og det
 var mest små (og behag) kaller, hjerringen og
 hvide m. Disse blev hangt på træet. Men
 det var ~~ikke~~ hygienisk var ja ikke det. Jeg tror det
 blev stilt hermed omkring 1910. Der var blev det
 bare pynt og lyg på træet, og brødvarer og frukt
 blev delt ut til barna.

Lyg har hørt med til juletræet helt siden det
 kom i bruk her. De røde juletrælyg kom tidlig
 i handelen; men lyghalden først omkring 1800. For
 blev grønne surul fest på træet med sylind.

Jeg husker mor for juletræet et par lys, som varst
 hatt 3 grene Y. Kkelig se kongens lys. Disse blev
 også satt på juletræet. - Lyg vil jeg se skode har
 hørt med til juletræet.

Oleif Papp, Luenadale
 eller og R. Jørgen